אִם נוֹטֵל דָּרֶךְ (ג) הַנָּקָב שָׁרִי, (יא) * כֵּיוָן שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית מִמֶּנּוּ וּלְמַטָּה: ג (יב) כְּלִי שֶׁמַּחֲזִיק (יג) רְבִיעִית כְּשֶׁסּוֹמְכִים אוֹתוֹ, וְאִם לֹא יִסְמְכוּהוּ יִשְׁפְּכוּ הַמַּיִם וְלֹא יִשָּׁאֵר בּוֹ רְבִיעִית, (יד) אֵינוֹ כְּלִי. הִלְכָךְ (טו) מְגוּפָּה שֶׁל חָבִית (טז) שֶׁהִיא חַדָּה וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת רְבִיעִית שֶׁלֹּא (ז) מְסַמֶּכֶת (יז) אֵין נוֹטְלִים מִמֶּנָּה. וְאִם הָרְחִיבָהּ מִלְּמַטָּה עַד שֶׁמְּקַבֶּלֶת רְבִיעִית כְּשֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת שֶׁלֹּא מְסַמֶּכֶת נוֹטְלִים מִמֶּנָּה: ד [ח] חֻמֶּת וּכְפִישָׁה, שֶׁהֵם מִינֵי נְאדוֹת שֶׁל עוֹר (יח) שֶׁתִּקְּנָן וְעָשָׂה לָהֶם בַּיִת מוֹשָׁב, נוֹטְלִים מֵהֶם. אֲבָל שַׂק וְקֻפָּה שֶׁהִתְקִינָן לָשֶׁבֶת בִּלֹּא סְמִיכָה וְזִפְתָּן בְּזֶפֶת עַד שֶׁהֵם מְקַבְּלִים מַשְׁקִים, אֵין נוֹטְלִין מֵהֶם

ז חֲלִין ק״ז (ע״א) לְפָרוּשׁ הַתּוֹסְפוֹת (ד״ה מגופת). ח חֲלִין שָׁם.

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) **הַנָּקָב.** עַיִן ט״ז סָעִיף קָטָן א׳, וְכָל שֶׁכֵּן אִם שִׁבְּרוֹ מִלְּמַעְלָה: **ג** (ד) **מְסַמֶּכֶת.** וְאֵין לִטֹּל יָדָיו מִקָּנָקַן שְׁקוּרִין גִּיסְקִ״ן דְּרָךְ הַדֹּד שֶׁבּוֹלֵט כְּמוֹ חֲצִי עֲגָלָה כִּי לֹא נַעֲשָׂה

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהַדֵּר שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי שָׁלֵם: **(יא) כֵּיוָן שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית.** יֵשׁ מַאֲחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דְּכָל זֶה בְּנִסְדָּק, אֲבָל בְּנִסְדָּק אַף אִם מַחֲזִיק רְבִיעִית לְמַטָּה מֵהֶסְדֵּק וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ רַק כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה פָּסוּל, דַּחֲשִׁיב כְּשֶׁבָּר כְּלִי עַל יְדֵי זֶה גַּם לְעִנְיַן טֻמְאָה, (יג) וְהַטַּעַם מִשּׁוּם דִּבְנִסְדָּק עֲתִידָה לְהִסְדֵּק כָּלָּה [בַּ״ח (ס״ח)], וְהַט״ז (ריש סק״א) חוֹלֵק עָלָיו וְסוֹבֵר דְּנִסְדָּק דִּינוֹ כִּנְקָב, וְאֵין לִפְסֹל אֶלָּא אִם כֵּן יוֹצֵא דֶּרֶךְ הַסֶּדֶק טְיָף אַחַר טְיָף דְּאָז הֲרֵי כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל לו ס״ז) שֶׁכָּתַב דְּאִם אֵין לוֹ כְּלִי אַחֵר יָכוֹל לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַט״ז לְהָקֵל בָּזֶה. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַבַּ״ח נִרְאֶה דִּבְכְלֵי נְחשֶׁת אוֹ שְׁאָר כְּלֵי מַתָּכוֹת [כְּמוֹ בְּלָע״ךְ וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה] דַּחֲזָקִים הֵם וְעַל יְדֵי שֶׁנִּסְדַּק קְצָת לֹא יִסְדַּק כָּלָּה לֹא גָּרַע נִסְדַּק מִנָּקָב, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כיון) שֶׁצִּדְדְנוּ דִּבְכְלֵי זְכוּכִית אֲפִלּוּ אִם הַמַּשְׁקֶה אֵינוֹ אֲפִלּוּ כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה, אִם אֵין הַכְּלִי יָכוֹל לְקַבֵּל עַתָּה הַחֲמִין כְּצוֹנֵן אֵין לִטֹּל בּוֹ. כָּתַב הַט״ז (סוסק״א) א]אִם מוֹעִיל לְסְתֹם הַנָּקָב יֵשׁ לִלְמֹד מִמַּה שֶּׁכָּתַב הָרַאֲב״ד פֶּרֶק י״ד מֵהִלְכוֹת כֵּלִים (ה״י) דִּבְטִיט אֵינוֹ מוֹעִיל בְּשׁוּם כְּלִי, [וְכֵן בִּסְמַרְטוּטִין], וּבְזֶפֶת מוֹעִיל לִכְלֵי חֶרֶס דַּוְקָא. וּבְכָל דָּבָר שֶׁהוּא מִמִּין אוֹתוֹ כְּלִי, כְּגוֹן שֶׁל מַתָּכוֹת בְּמַתָּכוֹת אוֹ שֶׁל עֵץ בְּעֵץ בְּדַאֲדִי מֵהָנֵי, וְכֵן כָּתַב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ב), וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה כיון) בְּשֵׁם הַנִּשְׁמַת אָדָם (ח״א כלל לו סק״א):

ג (יב) כְּלִי שֶׁמַּחֲזִיק וְכוּ'. בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה שבר כלי) אִיתָא דְּהוּא הַדִּין בְּשֶׁבָּר כְּלִי שֶׁהוּא מַחֲזִיק רְבִיעִית שֶׁלֹּא בְּמַסָּפְךָ, כְּגוֹן חֲבִית שֶׁנִּתְחַלְּקָה לְאָרְכָּהּ שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת עַל דָּפְנָהּ רְבִיעִית שֶׁלֹּא בְּמַסָּפְךָ, (יג) אַךְ יֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ לְדִידְהוּ אֵין לְהָקֵל בָּזֶה אֶלָּא אִם כֵּן יַחְדָּהּ לְתַשְׁמִישׁ, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ג׳ שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה וְהֶעֱלָה ב]דְּאֵין לְהָקֵל בָּזֶה בְּכָל גַּוְנֵי, דְּהוֹאִיל וְהִיא שָׁבֶר כְּלִי לֹא חֲשִׁיבָא כְּלָל, וְכֵן הוּא דַּעַת הַגְּרִ״א בְּבֵאוּרוֹ (ס״ב). וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּדָפְנוֹת הַכְּלִי וְכַנַּ״ל, (יד) אֲבָל כְּלִי שֶׁנִּפְחֲתָה מִלְּמַעְלָה וְיכוֹלָה לַעֲמֹד עַל שׁוּלָיָהּ שֶׁלֹּא בְּמַסָּפְךָ וּלְקַבֵּל רְבִיעִית (טו) נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל לִטֹּל בָּהּ (טז) אִם אֵין לוֹ כְּלִי אַחֵר, אַךְ שֶׁיִּזָּהֵר לִטֹּל בָּהּ בְּמָקוֹם שֶׁנִּפְחֲתָה שָׁם הַכְּלִי נְמוּכָה, דְּבְשָׁפָה אַחֶרֶת שֶׁהַכְּלִי גְּבוֹהַּ כְּמָה אַחֲרוֹנִים מַחְמִירִין וּסְבִירָא לְהוּ דְּלֹא חֲשִׁיבָא כְּלִי, כֵּיוָן שֶׁאֵין הַכְּלִי מַחֲזִיק הַמַּיִם כְּמָקוֹם הַהוּא שֶׁנִּשְׁפְּכִין דֶּרֶךְ הַצַּד שֶׁנִּפְחֲתָה, (יז) וְאִם בִּכְלִי זֶה נִקֵּב אַחַר כָּךְ נָקֵב קָטָן אֲפִלּוּ רַק כְּמוֹצִיא מַשְׁקֶה בְּלִבַּד יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לִטֹּל בּוֹ שׁוּב כְּלָל: **(יג) רְבִיעִית כְּשֶׁסּוֹמְכִים אוֹתוֹ.** לְאו דַּוְקָא דְּהוּא הַדִּין אִם מַחֲזִיק הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵרְבִיעִית עַל יְדֵי סְמִיכָה, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אִם כֵּן יִשָּׁאֵר בּוֹ רְבִיעִית כְּשֶׁלֹּא יִסְמְכוּהוּ, (יח) אֲבָל אִם יִשָּׁאֵר בּוֹ רְבִיעִית אַחַר שְׁפִיכָה לֹא נִתְבַּטֵּל מִשָּׁם כְּלִי: **(יד) אֵינוֹ כְּלִי.** וְהַיְנוּ כְּשֶׁלֹּא הָיְתָה תְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ, דְּאִם הָיְתָה תְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ הֲלֹא חֲשִׁיב כְּלִי וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ה׳, (יט) אֶלָּא מַיְירֵי כְּשֶׁנִּפְחֲתָה אַחַר כָּךְ קְצָת מִמָּקוֹם מוֹשָׁבוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵישֵׁב עַל יְדֵי זֶה שֶׁלֹּא עַל יְדֵי סְמִיכָה, אוֹ שֶׁהָיָה כְּלִי בְּעֵין מְגוּפָּה דְּאַף אִם נַעֲשָׂה מִתְּחִלָּה כָּךְ אֵינוֹ חֲשִׁיב כְּלִי וּכְדִלְקַמִּ״ה: **(טו) מְגוּפָּה וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין (כ) בְּכִסּוּי כֵּלִים שֶׁהֵם חַדִּין וְאֵין מְקַבְּלִין רְבִיעִית שֶׁלֹּא עַל יְדֵי סְמִיכָה אֶסּוּר אֶלָּא אִם כֵּן תִּקְּנָן, אֲבָל אִם הָיוּ רְחָבִים מִתְּחִלָּה וּמְקַבְּלִין רְבִיעִית כְּשָׁרִים, מִשּׁוּם דִּמְשַׁתְּמְשִׁין לִפְעָמִים בָּהֶן גַּם כֵּן לְקַבֵּל, (כא) ב]וְיֵשׁ מַחְמִירִין בָּזֶה אֶלָּא אִם כֵּן יַחְדָּן בְּהֶדְיָא לְקַבָּלָה: **(טז) שֶׁהִיא חַדָּה.** הַיְנוּ שֶׁהִיא חַדָּה לְמַטָּה בְּמָקוֹם שֶׁיּוֹשֶׁבֶת בְּפִי הַחָבִית וּלְמַעְלָה עַל גַּבָּהּ יֵשׁ בָּהּ חָלָל לְקַבֵּל: **(יז) אֵין נוֹטְלִין מִמֶּנָּה.** וְאַף דְּהִיא נַעֲשֵׂית מִתְּחִלָּה חַדָּה, מִכָּל מָקוֹם לֹא נֶחְשְׁבָה כִּכְלִי שֶׁתְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ה׳ דְּמַתְּר, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית מִתְּחִלָּה בִּשְׁבִיל לְקַבֵּל בָּהּ מַשְׁקִין רַק עַקָּרָה לְכִסּוּי הוּא, וְכֵן לֹא דָּמֵי לְשַׂק וְקֻפָּה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ד׳ דְּמַחְמִירִין שָׁם דְּלֹא מְהַנֵּי אַף אִם תִּקְּנָן לְשֶׁבֶת בִּלֹּא סְמִיכָה, מִשּׁוּם דְּבָזֶה עַל כָּל פָּנִים מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ לִפְעָמִים לְקַבֵּל מַשְׁקִין:

ד (יח) שֶׁתִּקְּנָן וְעָשָׂה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁתִּקְּנָן בְּמַה שֶׁעָשָׂה וְכוּ', וְהֶקְשֵׁה הַט״ז (סק״ו) הֲלֹא נוֹדוֹת עוֹר עֲשׂוּיִין לְקַבֵּל מַשְׁקִין

בְּאוּר הַלָּכָה

ב * **כֵּיוָן שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק יא) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה בַּ״ח לְעִנְיַן נִסְדָּק וְהַטַּעַם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל לו ס״ז) מִשּׁוּם דְּסוֹפוֹ לְהִסְדֵּק כָּלָּה, וְהַט״ז (סק״א) מְפַקְפֵּק בְּדָבָר דִּמְנָא לֵיהּ לְחַלֵּק בָּזֶה. וְהִנֵּה בְּמָרְדְּכִי פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (ברכות פ״ח ס״ קצז) מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּאֵין חִלּוּק בֵּין נָקֵב לְנִסְדָּק, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם כְּלִי שֶׁנִּקַּב אוֹ נִסְדַּק וּמַחֲזִיק לְמַטָּה רְבִיעִית כָּשֵׁר, וְכֵן הוּא בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה (סי׳ עט) גַּם כֵּן, וּבָאֶמֶת מִשְׁמַע כֵּן גַּם מִתּוֹסְפְתָּא כֵּלִים בְּבָבָא קַמָּא סוֹף פֶּרֶק ג׳ (ה״ו) דְּאִיתָא שָׁם הַקּוֹט וְהַכּוֹתֵל הַבְּבָלִי שֶׁנִּסְדְּקוּ מִלְּמַעְלָה וּמְקַבְּלִין כַּשָּׁעוּר מִלְּמַטָּה וְכוּ׳ טְמֵאִין. אֲמְנָם בְּתוֹסְפְתָּא סוֹף כֵּלִים (ב״ב פ״ו ה״ד) נִמְצָא חִלּוּק בֵּין נָקֵב לְנִסְדָּק לְעִנְיַן טֻמְאָה, דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם תַּמְחוּי וּקְעָרָה שֶׁנִּקְּבוּ מִלְּמַעְלָה טְמֵאִין מִלְּמַטָּה טְהוֹרִין, נִסְדְּקוּ אִם יְכוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַחֻמִּין כְּצוֹנֵן טְמֵאִין וְאִם לָאו טְהוֹרִין, וְהוּבָא בְּרַ״ש שָׁם (פ״ל מ״ג), וְגַם הָרַמְב״ם הֶעְתִּיקוֹ (הלכות כלים) סוֹף פֶּרֶק י״ב (ה״ד) עַיֵּן שָׁם. וְהִנֵּה מִפְּתִימַת הַבְּרַיְיתָא מִשְׁמַע דִּבְנִסְדָּק אֵין חִלּוּק בֵּין לְמַעְלָה אוֹ לְמַטָּה, אֶלָּא הָעִקָּר תְּלוּי דְּאִם עַל יְדֵי הַסֶּדֶק אֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַבֵּל חֻמִּין [כְּמוֹ שֶׁפֵּצוּי בִּכְלִי זְכוּכִית שֶׁנִּסְדַּק, דְּכוּלָּהּ הַהִיא בְּרַיְיתָא מִשְׁמַע שָׁם לְכָאוֹרָה דְּמַיְירֵי בִּכְלִי זְכוּכִית עַיֵּן שָׁם] חֲשִׁיב כְּשֶׁבָּר כְּלִי וּפָסוּל אַף אִם הוּא דָּק מִן הַדָּק שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מַשְׁקִין, אֲבָל בִּיכוֹלָה לְקַבֵּל כָּשֵׁר. וּלְפִי זֶה נִרְאֶה דִּבְכְלֵי מַתֶּכֶת הַחֲזָקִים הֵם לֹא נִפְסְלוּ עַל יְדֵי סֶדֶק מִצַּד אֶחָד דִּבְרוּאֵי יְכוֹלִין לְקַבֵּל חֻמִּין עַדַיִן, אִם לֹא כְּשֶׁנּוֹטֵף טְיָף טְיָף עַל יְדֵי הַסֶּדֶק דְּאָז נִרְאֶה דְּחָשִׁיב כְּנָקֵב כְּכוֹנֵס מַשְׁקֶה, וְאָפְשָׁר דְּגַם בִּכְלֵי חֶרֶס יֵשׁ לְהָקֵל דִּכְמָה פְּעָמִים יְכוֹלִין לְקַבֵּל חֻמִּין אַף כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהֶן סֶדֶק, וְהָרַמְב״ם וְתוֹסְפְתָּא הָקְעָרָה הַנַּ״ל יְהֵיהּ מְיֵירֵי בִּכְלֵי זְכוּכִית, [וְיֵשׁ לוֹמַר דְּזֹאת טַעַם הַמְּפָרְשִׁי דְּאִינוּ מְחַלֵּק בֵּין סֶדֶק לְנָקֵב דְּמְיֵירֵי בִּכְלֵי חֶרֶס, וְכֵן הַתּוֹסְפְתָּא דְּקוֹט וְקוֹד מְיֵירֵי בִּכְלֵי חֶרֶס עַיֵּן שָׁם]. וְעוֹד יֵשׁ לְעַיֵּן דְּאָפְשָׁר דְּהָא דְּמַשַּׁעֲרִינַן

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (ס״י) הביא ב׳ דעות, יש אומרים דמועיל סתימת זפת בכל דבר, ובתנאי שאין משתמשין בו בחמין, ואם משתמשין בו בחמין אינו מועיל, דהזפת וכיוצא בו נימוח בחמין אלא אם כן ייחד הכלי לנטילת ידים אז מועיל. ויש אומרים דאין מועיל סתימת זפת אלא בכלי חרס (וכלי מתכות) ולא בשל עץ. עוד כתב שמועיל בכלי חרס סתימה בגפרית או סיד מעורב בגפסית או בבדיל ועופרת או בקולן של סופרים שמדבקין בהם ניירותיהם ואין צריך לומר בדבק אבל לא בשאר דברים. ובכלי זכוכית אין מועיל סתימה כלל אפילו בדיל ועופרת. וכתב עוד דסתימת זפת אינו מועיל אם סותם לפי שעה ועתיד להחזירה לאחר זמן. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ה) כתב: ויש מקילין בכל שבר כלי שיכול לקבל רביעית בלי שיסמכוהו בדבר אחר, ויש לסמוך על דבריהם להקל בדברי סופרים. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ו) כתב שיש להחמיר כסברא זו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קנט

ט סמ"ק (מצוה קפא הנהה י). י טור.
כ הרא"ש (חולין פ"ח סי' טו).

לַיָּדַיִם, (יט) לְפִי שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִים לְקַבֵּל מַשְׁקִים. ט[ו]הוּא הַדִּין (כ) לִכּוֹבָעִים שֶׁל לְבָדִים (פֵּרוּשׁ, בֶּגֶד קָשֶׁה פִילְטֶר"ו בְּלַע"ז), אֲפִלּוּ כְּשֶׁהֵם קָשִׁים כָּל כָּךְ שֶׁמְּקַבְּלִים מַיִם וְאֵינָם זָבִים מֵהֶם, מִכָּל מָקוֹם אֵינָם עֲשׂוּיִים לְקַבֵּל מַיִם. וּמִכָּל מָקוֹם (כא) עַל יְדֵי הַדְּחָק מֻתָּרִים, שֶׁעוֹבְרֵי דְּרָכִים רְגִילִים לִשְׁתּוֹת (ה) בָּהֶם: ה כְּלִי (כב) שֶׁתְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּלֹא סְמִיכָה, וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי סְמִיכָה, חָשׁוּב שַׁפִּיר כְּלִי. כ[ז]לְפִיכָךְ כְּלִי שֶׁהוּא (כג) * מָלֵא נְקָבִים מְתַחְתָּיו וּפִיו צַר לְמַעְלָה, וּכְשֶׁמַּנִּיחַ אָדָם אֶצְבָּעוֹ עָלָיו אֵין הַמַּיִם יוֹצְאִים וּכְשֶׁמְּסִירוֹ הַמַּיִם יוֹצְאִים, (כד) מֻתָּר לִטֹּל מִמֶּנּוּ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַחֲזִיק כְּלוּם, כֵּיוָן שֶׁעֲשׂוּי לְקַבָּלָה בְּעִנְיָן זֶה, וְזֶה עִקַּר תַּשְׁמִישׁוֹ נִקְרָא כְּלִי. הַגָּה: וְכָל שֶׁכֵּן (כה) כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרֵזָא (כו) לְמַטָּה, (כז) הוֹאִיל וּמִתְחִלָּה נַעֲשָׂה (כח) לְקַבֵּל

בַּאֵר הֵיטֵב

לְקַבָּלָה. שָׁלֵ"ה (שער האותיות קדושת האכילה אות עד בהגה"ה) ט"ז (סק"ז הראשון) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד): ד (ה) בָּהֶם. וְכָתַב רַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' לב) וְלֹא נִהֲירָא לְהַתִּיר אֲפִלּוּ עַל יְדֵי הַדְּחָק דְּלֹא עָדִיף מִשֶּׁק וְקֵפָּה דִּכּוֹבַע אֵין עֲשׂוּי לְקַבָּלָה. ט"ז (סק"ז הראשון) וְכֵן כָּתַב (סק"ז הראשון) דַּמַּשֶּׁק אֱלִיעֶזֶר (סק"ה). וּבִסְלַת בְּלוּלָה (סק"ה) מַלֵּל בָּזֶה דְּכֵאן יָכוֹל לְקַבֵּל מִתְּחִלָּתוֹ עַל

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּחַמִּין הַיְינוּ דְּוָקָא בְּדָבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּחַמִּין כְּמוֹ קְעָרָה [וְכֵן שָׁכַתַב הָרַ"שׁ חִלּוּק זֶה בְּכֵלִים פֶּרֶק ג' מִשְׁנָה ז' לְעִנְיַן אִם סְתָם נָקֵב בְּזָוִית דִּכְבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּחַמִּין לֹא מְהַנֵּי וּבְצוֹנֵן מְהַנֵּי], אֲבָל בְּדָבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ תָּמִיד בְּצוֹנֵן לֹא מְשַׁעֲרִינַן בְּחַמִּין כְּלָל, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה. הֵיוצֵא מִדְּבָרֵינוּ א[ז]לְעִנְיַן כְּלִי יְכוֹכִית אִם עַל יְדֵי הַסֶּדֶק שׁוּב אֵינוּ יָכוֹל לְהַחֲזִיק חֲמִין בְּתוֹכָהּ פָּסוּל לְגַמְרֵי אַף כְּשֶׁהַסֶּדֶק הוּא דַּק מִן הַדַּק וְאֵינוֹ מוֹצִיא מְשָׁקֶה, וְאִם יָכוֹל לְהַחֲזִיק בּוֹ חֲמִין הֲרֵי הוּא כְּלִי עֲדַיִן, וּכְשֶׁאֵר כֵּלִים כְּגוֹן כְּלֵי מַתָּכוֹת, וְאֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בִּכְלֵי חֶרֶס, דִּין הַסֶּדֶק כְּמוֹ הַנָּקֵב. וּלְעִנְיַן סְתִימָה עַיֵּן בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יא) בְּשֵׁם הַט"ז (סק"א) וְכֵן כָּתַב אֲחֵי אָדָם (ח"א כלל לז ס"ג) וּדְלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) עַיֵּן שָׁם בְּנִשְׁמַת אָדָם (סק"א), וְהִנֵּה פָּשׁוּט דְּכָל אֶחָד בְּמִינוֹ בְּוַדַּאי חָשִׁיב סְתִימָה, וּמַה דְּלֹא מְהַנֵּי טִיט בִּכְלֵי חֶרֶס הוּא מִשּׁוּם דְּלֹא נִצְרַף בְּכִבְשָׁן, עַיֵּן ר"ש כֵּלִים פֶּרֶק ג' מִשְׁנָה ב'. וְעַיֵּן נִשְׁמַת אָדָם (שם) דְּלֹאו דַּוְקָא נָפַל, דַּיֵּשׁ עוֹד דְּבָרִים דְּמוֹעִיל הַסְתִימָה לְעִנְיַן טֻמְאָה, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהוּא הַדִּין כֵּאן. וְאַף בִּשְׁאָר כֵּלִים יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁמּוֹעִיל בָּהֶן סְתִימָה, ב[ז]עַיֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף י"ט (ע"א) לְעִנְיַן כְּלִי זְכוּכִית שֶׁסְּתָמָהּ בַּאֲבָר, וְרַק נָפַל לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא בִּכְלֵי חֶרֶס, וְגַם זֶה צָרִיךְ עִיּוּן דְּהָר"שׁ פֶּרֶק ג' דְּכֵלִים (מ"ג) הֲבִיא תּוֹסֶפְתָּא (כלים ב"ק פ"ב ה"ג) דְּבִכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּצוֹנֵן מְהַנֵּי סְתִימָה בְּזָפָת, אֶלָּא דְּלִפְרוּשׁ הַגְּרָ"א בְּתוֹסֶפְתָּא שָׁם כַּנָּנָה אַחֶרֶת בְּתוֹסֶפְתָּא זוֹ, וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ' מֵהִלְכוֹת כֵּלִים (ה"ב ע"ש) דְּמַשְׁמַע דְּמִפְּרָשׁ אוֹתָהּ בִּכְלֵי חֶרֶס וְעַיֵּן בְּרַאֲבַ"ד שָׁם (בה"ז):

ה * מָלֵא נְקָבִים וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וּבְכָר הִתְעוֹרְרוּ בָּזֶה הַמַּשָּׂה יְהוּדָה (סק"ז) וְהַגְּרָ"א. וְעַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ז הראשון) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם רַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' כז) שֶׁדִּבְרֵיהֶם לְהַחְמִיר בְּכָל טִיטְרוֹס לְעִנְיַן נְטִילָה [וּמְחַלֵּק בֵּין טֻמְאָה לִנְטִילָה דִּבְנִטִילָה כְּלִי חֲשׁוּבָה בְּעֵינַיִן], וּמִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ, אַחֲרֵי דְּהָרֹא"שׁ (חולין פ"ח סי' טו) וְהַשּׁוּר מַסְכִּימִים לְהָקֵל וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"ו) בְּשֵׁם הַמְפָרְשִׁים, אַף אִם הַנְּקָבִים הֵם גְּדוֹלִים אוֹ בְּלוּעִים ר' שֶׁלָּנוּ נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, אַחֲרֵי דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (כלים פ"ח ה"ז) גַּם לְעִנְיַן טֻמְאָה לֹא חָשִׁיב כְּלִי:

בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה מלא): (כד) מֻתָּר לִטֹּל מִמֶּנּוּ. דְּהֵינוּ שֶׁמְּסִיר הָאֶצְבַּע וְהַמַּיִם יוֹצְאִים מִלְּמַטָּה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאֵין לִטֹּל יָדָיו מֵהַכְּלִי (שָׁקוּרִין גִּיסְקָא"ן) דֶּרֶךְ הַדֹּחַק, [וְהֵינוּ מַה שֶּׁעוֹשִׂין הַדֹּחַק כַּחֲצִי עֲגֻלָּה], (כה) וְדַוְקָא כְּשֶׁהַדֹּחַק גָּבוֹהַּ מִשֶּׁפָה שֶׁל הַכְּלִי, וּמְשׁוּם דְּאֵין הַכְּלִי מַחֲזִיק הַמַּשְׁקֶה רַק עַד הַשָּׂפָה, לָכֵן מֵהַשָּׂפָה וּלְמַעְלָה אֵין שֵׁם כְּלִי עָלָיו, אֲבָל אִם הַדֹּחַק שָׁוֶה לִשְׂפַת הַכְּלִי מֻתָּר לִטֹּל גַּם מִן הַדֹּחַק, וְאִם הַדֹּחַק נָמוּךְ מִשְׂפַת הַכְּלִי יִטֹּל רַק דֶּרֶךְ הַדֹּחַק וְלֹא מֵהַשָּׂפָה שֶׁל הַכְּלִי, וּמְשׁוּם דְּאֵין הַכְּלִי מְקַבֵּל מַיִם רַק עַד הַדֹּחַק, וְנִמְצָא דִּלְמַעְלָה מִזֶּה אֵין שֵׁם כְּלִי עָלָיו, (כה) ז[ו]וְיֵשׁ מְקִלִּין בָּזֶה. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁהַדֹּחַק הוּא כַּחֲצִי עֲגֻלָּה, אֲבָל אִם הַדֹּחַק הוּא כְּשִׁפּוֹעַ פָּרָה (שָׁקוּרִין שְׁנוּי"ץ) אַף שֶׁהוּא בּוֹלֵט לְמַעְלָה מִשְׂפַת הַכְּלִי (כו) מִשְׁמַע מִפְּנֵי אַבְרָהָם (סק"ד) דְּמֻתָּר לִטֹּל אַף דֶּרֶךְ הַדֹּחַק, (כז) וְיֵשׁ אוֹסְרִין דֶּרֶךְ הַדֹּחַק: (כה) כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרֵזָא. הַיְינוּ מַה שֶּׁקּוֹרִין צַאפְּ"ן (כו) אוֹ מַה שֶּׁקּוֹרִין הָאנְדְּפַּ"ס שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָתֵד מִלְּמַטָּה וּבְשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל מִמֶּנּוּ דּוֹחֶה הַיְתֵד לְמַעְלָה וְנִשְׁפָּךְ הַמַּיִם, (כט) רַק שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר לְהַחֲזִיר בְּכָל שְׁפִיכָה וּשְׁפִיכָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף ט'. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן סִימָן קס"ב (סק"י) דִּכְשֶׁנּוֹטֵל מֵהָאנְדְּפַּ"ס צָרִיךְ לִטֹּל רְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל הַיָּד: (כו) כְּמַטָּה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף כְּשׁוֹלֶיהָ, אֶפְלוּ הָכִי לֹא נִתְבַּטֵּל מִמֶּנָּה שֵׁם כְּלִי עַל יְדֵי נָקֵב זֶה וּמֵתֶר לִטֹּל בֵּין דֶּרֶךְ הַבְּרֵזָא וּבֵין לְמַעְלָה דֶּרֶךְ פִּי הַחֲבִית: (כז) הוֹאִיל וּמִתְחִלָּה נַעֲשָׂה וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין אִם נַעֲשָׂה נָקֵב בְּכְלִי הַמְבַטְּלוֹ מִשֵּׁם כְּלִי וְתִקֵּן שֵׁם בְּרֵזָא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ דֶּרֶךְ שָׁם, חָשִׁיב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה מִתְּחִלָּה לְכָךְ, כֵּיוָן שֶׁעַתָּה יַחַד הַבְּרֵזָא נַעֲשָׂה כְּלִי עַל יְדֵי זֶה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו)]: (כח) לְקַבֵּל עַל יְדֵי כָּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר עַל יְדֵי הַבְּרֵזָא שֶׁתְּחוּב שָׁם מַחֲזִיק הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִשָּׁפְכוּ דֶּרֶךְ הַנָּקֵב. (ו) וּמוּכָח מֵאַחֲרוֹנִים דְּבִכְלִי שֶׁל חֶרֶס צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבְּרֵזָא מְהֻדֶּקֶת שֶׁלֹּא יְהֵא מְנַטֶּפֶת דֶּרֶךְ שָׁם, דְּאִם מְנַטֶּפֶת טִיךְ טִיךְ לֹא עָדִיף מֵאִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם בְּרֵזָא כְּלָל, (ז) וַאֲפִלּוּ לִטֹּל דֶּרֶךְ הַנָּקֵב אָסוּר אַף שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית מִן הַנָּקֵב וּלְמַטָּה, וּבְשָׁאר כֵּלִים מֻתָּר לִטֹּל דֶּרֶךְ הַנָּקֵב אִם מַחֲזִיק

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּתְחִלַּת עֲשִׂיָּתָן כָּךְ הוּא, וְדֶמִי לִכְלִי שֶׁתְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ שֶׁכְּסָעִיף ה' וְלָמָּה צָרִיךְ תִּקּוּן, וְתֵרֶץ דְּאֵינוֹ חָשִׁיב בַּיִת קִבּוּל שֶׁלָּהֶן בְּלֹא תִּקּוּן מוֹשָׁב, שֶׁכְּשֶׁאֵין בָּהֶם מַיִם אֵין בָּהֶם חָלָל אֶלָּא מַגָּח זֶה עַל זֶה: (יט) לְפִי שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִים. הַיְינוּ דְּאֵינָם עֲשׂוּיִים לְקַבֵּל מִתְּחִלָּה לְקַבֵּל בָּהֶן מַשְׁקִין: (כ) לִכּוֹבָעִים שֶׁל לְבָדִים. הַיְינוּ מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין קַאפְּעלוּשׁ"ן וְכֵן יַארְמֶעלְקָע"ס, וַאֲפִלּוּ הֵם שֶׁל עוֹר: (כא) עַל יְדֵי הַדְּחָק מֻתָּרִים. הַיְינוּ כְּשֶׁהֵם קָשִׁים וְאֵין הַמַּיִם זָב מֵהֶם. וְדַע דְּהָרַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' לב) חוֹלֵק וּסְבִירָא לֵיהּ דְּכוֹבַע לֹא נַעֲשָׂה לְקַבָּלָה כְּלָל וְלֹא עָדִיף מִשֶּׁק וְקֵפָּה. וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לז ס"א) ג[ד]דְּבִשְׁעַת דְּחָק גָּדוֹל כְּגוֹן בַּדֶּרֶךְ וְאֵין לוֹ כְּלִי אַחֵר מִזֶּה יִטֹּל וּבְלִי בְּרָכָה, [וְכָתַב דְּאָז יִכְרֹךְ (יָדוֹ) (יָדָיו) בְּמַפָּה] אֲבָל שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת דְּחָק גָּדוֹל יֵשׁ לְהַחְמִיר, דְּגַם עוֹבְרֵי דְּרָכִים בִּזְמַנֵּנוּ אֵין שׁוֹתִין מֵאֵלֶּה, וְכֵן כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (משׁ"ז סק"ז הראשון) דְּלֹא יָבֹרַךְ עַל נְטִילָה זוֹ: ה (כב) שֶׁתְּחִלַּת תִּקּוּנוֹ כָּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ עַל יְדֵי סְמִיכָה: (כג) מָלֵא נְקָבִים. הִנֵּה מִסְּתִימַת הַמְחַבֵּר (כנ) מַשְׁמַע דְּאֵין חִלּוּק בֵּין נְקָבִים קְטַנִּים לִגְדוֹלִים, דְּהוֹאִיל בְּעֵת שֶׁמַּנִּיחַ הָאֶצְבַּע עָלָיו אֵין הַמַּיִם יוֹצְאִים מִקְּרֵי שַׁפִּיר כְּלִי וְכָשֵׁר לִנְטִילָה, וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין בְּלִיווּע"ר שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ רַק נָקֵב אֶחָד רָחָב לְמַטָּה בְּמָקוֹם יְצִיאַת הַמַּיִם, וּכְשֶׁמַּסִּיר הָאֶצְבַּע יוֹצְאִין הַמַּיִם כְּשֶׁפַע גַּם כֵּן מֵתָּר. (כנ) אֲבָל מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (כלים פי"ח ה"ז) [וְהוּבָא בְּטַ"ז (סק"ז הראשון)] מַשְׁמַע דְּדַוְקָא כְּשֶׁהַנְּקָבִים שֶׁמֵּהֶן יוֹצְאִין הַמַּיִם הֵם דַּקִּין מְאֹד, שֶׁאַף כְּשֶׁמַּסִּיר הָאֶצְבַּע אֵין יוֹצְאִין הַמַּיִם מַחֲמַת זֶה רַק מִעַט מִעַט בְּאִחוּר גָּדוֹל, אֲבָל כְּשֶׁהַנְּקָבִים הֵם גְּדוֹלִים אָסוּר, וְכָל שֶׁכֵּן בְּלִיווּע"ר שֶׁלָּנוּ דְּאָסוּר, וְעַיֵּן חִלּוּק זֶה בְּכֵלִים פֶּרֶק ג' מִשְׁנָה ז' לְעִנְיַן אִם סְתָם נָקֵב בְּזָוִית דִּכְבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּחַמִּין כְּמוֹ קְעָרָה וּכְתַב הָרַ"שׁ דְּלֹא מְהַנֵּי בְּחַמִּין כְּלָל, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ תָּמִיד בְּצוֹנֵן לֹא מְשַׁעֲרִינַן בְּחַמִּין כְּלָל, וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּכָל זֶה. הֵיוצֵא מִדְּבָרֵינוּ א[ז]לְעִנְיַן כְּלִי יְכוֹכִית אִם עַל יְדֵי הַסֶּדֶק שׁוּב אֵינוּ יָכוֹל לְהַחֲזִיק חֲמִין בְּתוֹכָהּ פָּסוּל לְגַמְרֵי אַף כְּשֶׁהַסֶּדֶק הוּא דַּק מִן הַדַּק וְאֵינוֹ מוֹצִיא מְשָׁקֶה, וְאִם יָכוֹל לְהַחֲזִיק בּוֹ חֲמִין הֲרֵי הוּא כְּלִי עֲדַיִן, וּכְשֶׁאֵר כֵּלִים כְּגוֹן כְּלֵי מַתָּכוֹת, וְאֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בִּכְלֵי חֶרֶס, דִּין הַסֶּדֶק כְּמוֹ הַנָּקֵב. וּלְעִנְיַן סְתִימָה עַיֵּן בְּמַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יא) בְּשֵׁם הַט"ז (סק"א) וְכֵן כָּתַב אֲחֵי אָדָם (ח"א כלל לז ס"ג) וּדְלֹא כְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) עַיֵּן שָׁם בְּנִשְׁמַת אָדָם (סק"א), וְהִנֵּה פָּשׁוּט דְּכָל אֶחָד בְּמִינוֹ בְּוַדַּאי חָשִׁיב סְתִימָה, וּמַה דְּלֹא מְהַנֵּי טִיט בִּכְלֵי חֶרֶס הוּא מִשּׁוּם דְּלֹא נִצְרַף בְּכִבְשָׁן, עַיֵּן ר"ש כֵּלִים פֶּרֶק ג' מִשְׁנָה ב'. וְעַיֵּן נִשְׁמַת אָדָם (שם) דְּלֹאו דַּוְקָא נָפַל, דַּיֵּשׁ עוֹד דְּבָרִים דְּמוֹעִיל הַסְתִימָה לְעִנְיַן טֻמְאָה, וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהוּא הַדִּין כֵּאן. וְאַף בִּשְׁאָר כֵּלִים יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁמּוֹעִיל בָּהֶן סְתִימָה, ב[ז]עַיֵּן רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף י"ט (ע"א) לְעִנְיַן כְּלִי זְכוּכִית שֶׁסְּתָמָהּ בַּאֲבָר, וְרַק נָפַל לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא בִּכְלֵי חֶרֶס, וְגַם זֶה צָרִיךְ עִיּוּן דְּהָר"שׁ פֶּרֶק ג' דְּכֵלִים (מ"ג) הֲבִיא תּוֹסֶפְתָּא (כלים ב"ק פ"ב ה"ג) דְּבִכְלֵי מַתָּכוֹת שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בְּצוֹנֵן מְהַנֵּי סְתִימָה בְּזָפָת, אֶלָּא דְּלִפְרוּשׁ הַגְּרָ"א בְּתוֹסֶפְתָּא שָׁם כַּנָּנָה אַחֶרֶת בְּתוֹסֶפְתָּא זוֹ, וְעַיֵּן בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק כ' מֵהִלְכוֹת כֵּלִים (ה"ב ע"ש) דְּמַשְׁמַע דְּמִפְּרָשׁ אוֹתָהּ בִּכְלֵי חֶרֶס וְעַיֵּן בְּרַאֲבַ"ד שָׁם (בה"ז):

ה * מָלֵא נְקָבִים וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כג) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וּבְכָר הִתְעוֹרְרוּ בָּזֶה הַמַּשָּׂה יְהוּדָה (סק"ז) וְהַגְּרָ"א. וְעַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ז הראשון) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) שֶׁהֵבִיאוּ בְּשֵׁם רַשַׁ"ל (ישׁ"ש חולין פ"ח סי' כז) שֶׁדִּבְרֵיהֶם לְהַחְמִיר בְּכָל טִיטְרוֹס לְעִנְיַן נְטִילָה [וּמְחַלֵּק בֵּין טֻמְאָה לִנְטִילָה דִּבְנִטִילָה כְּלִי חֲשׁוּבָה בְּעֵינַיִן], וּמִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ, אַחֲרֵי דְּהָרֹא"שׁ (חולין פ"ח סי' טו) וְהַשּׁוּר מַסְכִּימִים לְהָקֵל וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"ו) בְּשֵׁם הַמְפָרְשִׁים, אַף אִם הַנְּקָבִים הֵם גְּדוֹלִים אוֹ בְּלוּעִים ר' שֶׁלָּנוּ נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, אַחֲרֵי דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם (כלים פי"ח ה"ז) גַּם לְעִנְיַן טֻמְאָה לֹא חָשִׁיב כְּלִי:

בְּבָאוּר הֲלָכָה (ד"ה מלא): (כד) מֻתָּר לִטֹּל מִמֶּנּוּ. דְּהֵינוּ שֶׁמְּסִיר הָאֶצְבַּע וְהַמַּיִם יוֹצְאִים מִלְּמַטָּה. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאֵין לִטֹּל יָדָיו מֵהַכְּלִי (שָׁקוּרִין גִּיסְקָא"ן) דֶּרֶךְ הַדֹּחַק, [וְהֵינוּ מַה שֶּׁעוֹשִׂין הַדֹּחַק כַּחֲצִי עֲגֻלָּה], (כה) וְדַוְקָא כְּשֶׁהַדֹּחַק גָּבוֹהַּ מִשֶּׁפָה שֶׁל הַכְּלִי, וּמְשׁוּם דְּאֵין הַכְּלִי מַחֲזִיק הַמַּשְׁקֶה רַק עַד הַשָּׂפָה, לָכֵן מֵהַשָּׂפָה וּלְמַעְלָה אֵין שֵׁם כְּלִי עָלָיו, אֲבָל אִם הַדֹּחַק שָׁוֶה לִשְׂפַת הַכְּלִי מֻתָּר לִטֹּל גַּם מִן הַדֹּחַק, וְאִם הַדֹּחַק נָמוּךְ מִשְׂפַת הַכְּלִי יִטֹּל רַק דֶּרֶךְ הַדֹּחַק וְלֹא מֵהַשָּׂפָה שֶׁל הַכְּלִי, וּמְשׁוּם דְּאֵין הַכְּלִי מְקַבֵּל מַיִם רַק עַד הַדֹּחַק, וְנִמְצָא דִּלְמַעְלָה מִזֶּה אֵין שֵׁם כְּלִי עָלָיו, (כה) ז[ו]וְיֵשׁ מְקִלִּין בָּזֶה. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁהַדֹּחַק הוּא כַּחֲצִי עֲגֻלָּה, אֲבָל אִם הַדֹּחַק הוּא כְּשִׁפּוֹעַ פָּרָה (שָׁקוּרִין שְׁנוּי"ץ) אַף שֶׁהוּא בּוֹלֵט לְמַעְלָה מִשְׂפַת הַכְּלִי (כו) מִשְׁמַע מִפְּנֵי אַבְרָהָם (סק"ד) דְּמֻתָּר לִטֹּל אַף דֶּרֶךְ הַדֹּחַק, (כז) וְיֵשׁ אוֹסְרִין דֶּרֶךְ הַדֹּחַק: (כה) כְּלִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּרֵזָא. הַיְינוּ מַה שֶּׁקּוֹרִין צַאפְּ"ן (כו) אוֹ מַה שֶּׁקּוֹרִין הָאנְדְּפַּ"ס שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָתֵד מִלְּמַטָּה וּבְשָׁעָה שֶׁרוֹצֶה לִטֹּל מִמֶּנּוּ דּוֹחֶה הַיְתֵד לְמַעְלָה וְנִשְׁפָּךְ הַמַּיִם, (כט) רַק שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר לְהַחֲזִיר בְּכָל שְׁפִיכָה וּשְׁפִיכָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף ט'. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם לְקַמָּן סִימָן קס"ב (סק"י) דִּכְשֶׁנּוֹטֵל מֵהָאנְדְּפַּ"ס צָרִיךְ לִטֹּל רְבִיעִית בְּבַת אַחַת עַל הַיָּד: (כו) כְּמַטָּה. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף כְּשׁוֹלֶיהָ, אֶפְלוּ הָכִי לֹא נִתְבַּטֵּל מִמֶּנָּה שֵׁם כְּלִי עַל יְדֵי נָקֵב זֶה וּמֵתֶר לִטֹּל בֵּין דֶּרֶךְ הַבְּרֵזָא וּבֵין לְמַעְלָה דֶּרֶךְ פִּי הַחֲבִית: (כז) הוֹאִיל וּמִתְחִלָּה נַעֲשָׂה וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין אִם נַעֲשָׂה נָקֵב בְּכְלִי הַמְבַטְּלוֹ מִשֵּׁם כְּלִי וְתִקֵּן שֵׁם בְּרֵזָא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ דֶּרֶךְ שָׁם, חָשִׁיב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ נַעֲשָׂה מִתְּחִלָּה לְכָךְ, כֵּיוָן שֶׁעַתָּה יַחַד הַבְּרֵזָא נַעֲשָׂה כְּלִי עַל יְדֵי זֶה [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו)]: (כח) לְקַבֵּל עַל יְדֵי כָּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר עַל יְדֵי הַבְּרֵזָא שֶׁתְּחוּב שָׁם מַחֲזִיק הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִשָּׁפְכוּ דֶּרֶךְ הַנָּקֵב. (ו) וּמוּכָח מֵאַחֲרוֹנִים דְּבִכְלִי שֶׁל חֶרֶס צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַבְּרֵזָא מְהֻדֶּקֶת שֶׁלֹּא יְהֵא מְנַטֶּפֶת דֶּרֶךְ שָׁם, דְּאִם מְנַטֶּפֶת טִיךְ טִיךְ לֹא עָדִיף מֵאִלּוּ לֹא הָיָה שָׁם בְּרֵזָא כְּלָל, (ז) וַאֲפִלּוּ לִטֹּל דֶּרֶךְ הַנָּקֵב אָסוּר אַף שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית מִן הַנָּקֵב וּלְמַטָּה, וּבְשָׁאר כֵּלִים מֻתָּר לִטֹּל דֶּרֶךְ הַנָּקֵב אִם מַחֲזִיק

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ס"ב): (מא) לֶחֶם חֲמִדּוֹת (דברי חמדות חולין פ"ח אות פד) וְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לז ס"ה):
(מב) חַיֵּי אָדָם (שם): (ו) עַיֵּן בְּמִחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק"ד). וּמַה שֶּׁחִלֵּק בֵּין כְּלִי מַתָּכוֹת עַיֵּן שָׁם, הוּא הַדִּין בְּשְׁאָר כֵּלִים שֶׁאֵינָם שֶׁל חֶרֶס כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י': (מג) לְתַעֲת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג): (מד) הֵיינוּ לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) שֶׁהִסְכִּים עִם הָרַשְׁבָּ"א (חולין קו. ד"ה ולענין שעור) וְהַבָּאנוּ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י':

ה (כב) מַשָּׂה יְהוּדָה (סק"ז) וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א: (כג) שָׁם: (כה) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) וְאַלְיָה רַבָּה (סק"ו) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין כלי הראוי לנטילה ס"ב): (כה) מַשָּׂה יְהוּדָה (דין כלי הראוי לנטילה ס"ב): דִּין הַשַּׁ"ז (סק"ז הראשון) דְּמַיְירֵי בְּנָקֵב וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה: (כו) וְכֵן כָּתַב בְּחַיֵּי אָדָם (כלל לז ס"ו), וְעַיֵּן בְּסִדּוּר רַבֵּנוּ יַעֲבֵ"ץ (הנהגת הספרדה יד ב) שֶׁמַּקֵּל אַף כְּשֶׁהַדֹּחַק בַּחֲצִי עֲגֻלָּה: (כז) כֵּן מַשְׁמַע מֵאַלְיָה רַבָּה, (סק"ו) וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין כלי הראוי לנטילה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"ב) לֹא חִלֵּק בָּזֶה בֵּין זְכוּכִית לְשְׁאָר כֵּלִים אֶלָּא שִׁיעוּר נִסְדַּק י"א בְּמוֹצִיא מִשְׁקֶה וי"א בְּכוֹנֵס מִשְׁקֶה וְכֵן עִיקָּר. **ב]** בְּשׁוּ"ע הָרַב (ס"י) כָּתַב שִׁבְּכְלֵי זְכוּכִית אֵין מוֹעִיל שׁוּם סְתִימָה, אֲפִילּוּ סְתָמוֹ בְּבְדִיל וְעוֹפֶרֶת. **ג]** וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"ח) כָּתַב שֶׁלְּכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְכַסּוֹתָן בְּכֵלִים אוֹ בְּמַפָּה וְכֵן נָהַגְנוּ. **ד]** וּבְשׁוּ"ע הָרַב (ס"י) מַחְמִיר בָּזֶה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah